KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2020/1142,

29. juuli 2020,

mis käsitleb Kreeka üle tehtava tõhustatud järelevalve pikendamist

(teatavaks tehtud numbri C(2020) 5086) all)

(Ainult kreekakeelne tekst on autentne)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrust (EL) nr 472/2013, millega tugevdatakse majanduse ja eelarve järelevalvet euroala liikmesriikide üle, millel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel, ([1]) eriti selle artikli 2 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa stabiilsusmehhanismi kaudu finantsabi andmine lõppes 20. augustil 2018 ja 21. augustil 2018 käivitati komisjoni rakendusotsusega (EU) 2018/1192 ([2]) kuueks kuuks tõhustatud järelevalve Kreeka üle. Tõhustatud järelevalve perioodi on hiljem kolm korda pikendatud, ([3]) mõlemal korral kuue kuu võrra, viimati 21. veebruaril 2020.

(2) Kreeka on alates 2010. aastast saanud märkimisväärses mahus finantsabi, mistõttu on tal euroala liikmesriikide, Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa stabiilsusmehhanismi ees kokku 243 700 miljoni euro ulatuses tasumata kohustusi. Kreeka sai oma Euroopa partneritelt soodsatel tingimustel finantsabi ning 2012. aastal ja seejärel Euroopa stabiilsusmehhanismi raames 2017. aastal võeti vastu erimeetmed, et viia võlg jätkusuutlikumale alusele. 22. juunil 2018 lepiti eurorühmas poliitilisel tasandil kokku, et võla jätkusuutlikkuse tagamiseks hakatakse rakendama lisameetmeid. Mõned neist meetmetest (sealhulgas euroala riikide keskpankade teenitud tuluga samaväärsete summade paigutamine netofinantsvarasid käsitleva lepingu ja väärtpaberituruprogrammi raames Kreeka riigivõlakirjadesse) saab eurorühmas kokku leppida kaks korda aastas, juhul kui tõhustatud järelevalve raames esitatud aruannetest saab järeldada, et Kreeka täidab oma programmijärgseid poliitilisi kohustusi. Sellega seoses aktiveeriti pärast eurorühma vastavalt 2019. aasta aprillis, 2019. aasta detsembris ja 2020. aasta juunis antud nõusolekut esimesed kolm osa poliitikaga seotud tingimustel põhinevatest võlameetmetest.

(3) Kreeka on võtnud eurorühmas kohustuse jätkata kõiki Euroopa stabiilsusmehhanismi makromajandusliku kohandamisprogrammi (edaspidi „programm“) raames vastu võetud põhilisi reforme ja viia need lõpule ning tagada, et selle ja varasemate programmide raames vastu võetud oluliste reformide eesmärgid saavutatakse. Lisaks on Kreeka võtnud kohustuse rakendada erimeetmeid eelarvepoliitika, sealhulgas struktuurse eelarvepoliitika, sotsiaalse heaolu, finantsstabiilsuse, töö- ja tooteturgude, erastamise ja avaliku halduse valdkonnas. Need erimeetmed, mis on esitatud eurorühma 22. juuni 2018. aasta avalduse lisas, aitavad tegeleda Kreeka ülemäärase makromajandusliku tasakaalustamatuse ja majandusraskuste allikate või võimalike allikatega.

(4) 26. veebruaril 2020 avaldas komisjon Kreeka 2020. aasta riigiaruande ([4]). Komisjon järeldas, et Kreekas esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus ([5]). Kuigi mitmes valdkonnas on näha edusamme, püsib endiselt märkimisväärne haavatavus ja järelmõju, mis on seotud valitsemissektori suure võla, viivislaenude kõrge tasemega pankade bilansis ja välissektoriga, võttes arvesse endiselt madalat kasvupotentsiaali ja kõrget töötuse määra. Kreeka valitsemissektori võlg moodustas 2019. aasta lõpus 176,6 % SKPst, mis on liidu kõrgeim tase. Rahvusvaheline netoinvesteerimispositsioon, mis oli 2019. aastal -150,6 % SKPst, on endiselt sügavalt negatiivne, kuigi hõlmab

([1]) ELT L 140, 27.5.2013, lk 1.
([2]) ELT L 211, 22.8.2018, lk 1.
([3]) Komisjoni rakendusotsus (EL) 2019/338 (ELT L 60, 28.2.2019, lk 17), komisjoni rakendusotsus (EL) 2019/1287 (ELT L 202, 31.7.2019, lk 110) ja komisjoni rakendusotsus (EL) 2020/280 (ELT L 59, 28.2.2020, lk 9).
([4]) SWD (2020) 507 final.
([5]) COM (2020) 150 final.

valitsemissektori suurt, aga väga soodsate tingimustega välisvõlga. Hoolimata sellest, et jooksevkonto puudujääk on viimastel aastatel märkimisväärselt vähenenud, ei ole see endiselt piisav, et toetada suure negatiivse rahvusvahelise netoinvesteerimispositsiooni vähenemist rahuldava kiirusega ja viia see mõistlikuks peetavale tasemele. Töötus on 2013. aasta tipptasemega (27,8 %) võrreldes küll pidevalt vähenenud, kuid 2020. aasta veebruaris oli see siiski 16,1 %. Jätkuvalt on väga suured pikaajaline töötus (2019. aasta neljandas kvartalis 11,9 %) ja noorte töötus (2020. aasta veebruaris 35,6 %), kuigi ka need on võrreldes kriisiaegsete tipptasemetega (2014. aasta teises kvartalis oli pikaajaline töötus 19,9 % ja 2013. aasta veebruaris oli noorte töötus 60,2 %) tunduvalt vähenenud.

(5) 11. märtsil 2020 kuulutas Maailma Terviseorganisatsioon ametlikult COVID-19 puhangu ülemaailmseks pandeemiaks. See on tõsine rahvatervisealane hädaolukord, mis mõjutab kodanikke, ühiskonda ja majandust. See kujutab endast suurt majandussõkki, millel on tõsine negatiivne mõju Euroopa Liidu makromajanduslikele väljavaadetele. Kreeka majanduse sektorilise koosseisu tõttu kannatab riik tõenäoliselt eriti rängalt. Komisjoni 2020. aasta suveprognoosi kohaselt võib majanduslangus 2020. aastal ulatuda [X %ni], kuid sellele peaks 2021. aastal järgnema majanduse kiire, ehkki mittetäielik taastumine. Prognoosiga seotud ebakindlus on endiselt suur. Pandeemia toob tõenäoliselt kaasa valitsemissektori võla märkimisväärse suurenemise ja pöörab tagasi osa eelmistel aastatel täheldatud töötuse vähenemisest. Kiire tagasipöördumine majanduskasvu juurde on keskse tähtsusega kestva järelmõju ennetamisel ja kriisi sotsiaal-majandusliku mõju piiramisel. Majanduslanguse sügavus kajastab suurt osatähtsust, mis on turismisektoril, mis seisab silmitsi suure ebakindlusega reisipiirangute tühistamise suhtes. Samuti on tõenäoline, et laevandus- ja transpordisektoris toimub seoses ülemaailmse kaubanduse vähenemisega suur langus.

(6) EL ja liikmesriigid on alates pandeemia algusest võtnud enneolematuid meetmeid, et kaitsta inimeste elu ja elatusvahendeid. Vastuseks COVID-19 pandeemiale ja osana koordineeritud liidu lähenemisviisist on Kreeka võtnud õigeaegseid eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervishoiusüsteemi suutlikkust, ohjeldada pandeemiat ning anda abi kriisist eriti palju mõjutatud inimestele ja sektoritele. EL toetas tööd, mida liikmesriigid tegid, et tervisekriisiga toime tulla ja selle majanduslikke tagajärgi leevendada. Ta vabastas oma eelarvevahendid viiruse vastu võitlemiseks, aktiveeris stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli, kasutas täielikult ära riigiabi eeskirjade kogu võimaldatavat paindlikkust ja tegi ettepaneku luua uus rahastamisvahend, et aidata inimestel jääda tööle, st tööhõive toetamise erakorraline rahastu (TERA). Koos Euroopa Keskpanga ja Euroopa Investeerimispanga võetud meetmetega annab EL töötajate ja ettevõtete toetamiseks üle poole triljoni euro. Seda arvesse võttes tegi komisjon 27. mail 2020 Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku luua taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend, et anda märkimisväärset toetust reformide elluviimiseks ja investeeringuteks liikmesriikide majanduse tugevdamiseks.

(7) COVID-19 puhangu keskpikad ja pikaajalised tagajärjed sõltuvad olulisel määral sellest, kui kiiresti liikmesriikide majandus kriisist taastub, mis sõltub meetmetest, mida liikmesriigid võtavad ELi toetusel kriisi sotsiaalse ja majandusliku mõju leevendamiseks. Sarnaselt teiste liikmesriikidega peaks Kreeka saama kasu ELi majanduse taastamise paketist, mis aitab rahastada peamisi reforme ja investeeringuid, mille eesmärk on suurendada kasvupotentsiaali ja majanduse vastupanuvõimet. See omakorda hoiab ära erinevuste edasise suurenemise liidus.

(8) 20. mail 2020 avaldas komisjon tõhustatud järelevalve raames Kreeka kohta oma kuuenda hinnangu ([6]). Selles jõuti järeldusele, et COVID-19 puhangust tingitud erakorralisi asjaolusid arvestades on Kreeka võtnud nõutud konkreetsete reformikohustuste täitmiseks vajalikke meetmeid. Hinnangus võeti arvesse Kreeka ametiasutuste tihedat koostööd Euroopa institutsioonidega ja tunnistati vajadust seada esikohale poliitika, mis keskendub pandeemiale reageerimiseks võetavate erakorraliste meetmete rakendamisele. Seda arvesse võttes tunnistati aruandes, et ohjeldamismeetmete kõrvalmõju oli reformisuutlikkuse vähenemine läbivaatamisperioodil, ning märgiti, et tulevikku vaadates on oluline säilitada ja vajaduse korral tõsta reformide tempot, kui majandus on taastumas.

([6]) Euroopa Komisjon, „Enhanced Surveillance Report – Greece, May 2020“, Institutional Paper 127, mai 2020.

(9) Võttes arvesse komisjoni 2020. aasta põhjalikku analüüsi ja lähtudes komisjoni hinnangust, vaatas nõukogu 2020. aasta riikliku reformikava ja 2020. aasta stabiilsusprogrammi läbi. Nõukogu võttis arvesse vajadust tulla pandeemiaga toime ja hõlbustada majanduse taastumist, mis on esimene vajalik samm tasakaalustamatuse kõrvaldamiseks. Ta soovitas ([7]) Kreekal võtta kõik vajalikud meetmed, et reageerida pandeemiale tulemuslikult, sealhulgas tugevdades tervishoiusüsteemi vastupanuvõimet, töötada välja lühendatud tööaja kavad ja tõhus aktiveerimistoetus, et leevendada kriisi mõju tööhõivele ja sotsiaalvaldkonnale, võtta meetmeid likviidsuse tagamiseks ning edendada avaliku ja erasektori investeeringuid mitmes prioriteetses investeerimisvaldkonnas, mille hulgas on üleminek keskkonnasäästlikule majandusele ja digiüleminek. Samuti kutsus nõukogu ametiasutusi üles jätkama ja viima lõpule reforme kooskõlas programmijärgsete kohustustega, et taaskäivitada majanduse jätkusuutlik taastumine pärast COVID-19 puhangust tingitud piirangute järkjärgulist leevendamist.

(10) Kreeka pangandussektor on alates Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi lõpust muutunud stabiilsemaks ja šokkidele vastupidavamaks, kuid säilinud on varasemast ajast pärit riskid ja nendega seotud märkimisväärne haavatavus, mida võimendab koroonaviiruse puhangu negatiivne mõju. Pangad säilitavad piisava likviidsuse, kuid viivislaenude tase on endiselt kõrge, moodustades 2019. aasta detsembri seisuga 68,5 miljardit eurot ehk 40,6 % klientidele antud laenude kogusummast ([8]). Pandeemia võib peatada järkjärgulise vähenemise, mida on tähendatud seoses viivislaenude osakaaluga: see jõudis oma 107,2 miljardi euro suuruselt tipptasemelt 2016. aasta märtsis 2019. aasta septembri lõpuks 71,2 miljardi euroni. Lisaks mõjutab praegune majandussõkk pankade viivislaenude vähendamise strateegiaid ja viivislaenude järelturgu ning selliste laenude väärtpaberistamist toetava kava „Herakles“ rakendamist pärast esimeste tehingute edukat lõpuleviimist. Kreeka pankade kapitalipositsioon vastab regulatiivsetele nõuetele, kuid neile esitatavad järelevalvenõuded ja kapitalivajadused viivislaenude finantsvõimenduse vähendamiseks keskpikas perspektiivis suurenevad, samas kui kasumlikkus on väike. Selle tulemusena on Kreeka pangad eriti ohustatud rahastamiskulude suurenemisest ja varade kvaliteedi uuest halvenemisest pandeemia tõttu. Ametiasutused võtavad meetmeid, mis täiendavad kommertspankade ja krediidihaldajate tasandi algatusi, et säilitada kannatanud ettevõtete juurdepääs rahastamisele. Samuti on nad võtnud kohustuse jätkata oluliste finantssektori reformide elluviimist ja parandada olemasolevaid vahendeid viivislaenude probleemi lahendamiseks, võttes arvesse COVID-19 puhangu negatiivset mõju käimasolevate ja varasemate reformide tempole. Need reformid, nagu ka killustunud maksejõuetuskorra ümberkorraldamine, võivad aidata leevendada kriisi mõju erasektori võlakoormusele keskpikas perspektiivis.

(11) Hoolimata viimastel aastatel tehtud edusammudest on Kreekal endiselt suuri probleeme ettevõtluskeskkonna ja kohtusüsteemiga. Ametiasutused jätkavad tööd regulatiivse keskkonna parandamiseks ja konkurentsivõime suurendamiseks, vaatamata COVID-19 puhangust tingitud prioriteetide muutumisele ja probleemidele. Kuigi Kreeka on teinud edusamme, näiteks vähendanud ettevõtete registreerimiseks kuluvat aega ja tugevdanud vähemusinvestorite kaitset, jääb ta mitmes valdkonnas (nt lepingute jõustamine, omandi registreerimine, maksejõuetusmenetlus) parimate tulemustega riikidest kaugele maha. Pandeemia on kiirendanud digitaalse juhtimise tegevuskava elluviimist ning ametiasutused on kohustunud võtma täiendavaid meetmeid, et veelgi vähendada ettevõtjate ja kodanike halduskoormust.

(12) 2010. aastal kaotas Kreeka võimaluse võtta laenu finantsturgudelt, kuid 2017. aasta juulis hakkas ta juurdepääs turule riigivõlakirjade emiteerimise kaudu taastuma. Kreeka riigivõlakirjade tootlus hakkas pärast Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi edukat lõpetamist 2018. aastal tasapisi vähenema ja langes 2019. aastal märkimisväärselt. Alates pandeemia algusest on Kreeka edukalt emiteerinud nii riigikassa võlakirju kui ka pikaajalisi võlakirju, mis viitab püsivale juurdepääsule turupõhisele rahastamisele, kuid laenuvõtmise tingimused on siiski heitlikud.

(13) Eelnevat arvesse võttes on komisjon seisukohal, et määruse (EL) nr 472/2013 artikli 2 kohast tõhustatud järelevalvet õigustavad tingimused kehtivad endiselt. Eelkõige esinevad Kreekas finantsstabiilsust ähvardavad riskid, millel võib nende materialiseerumise korral olla negatiivne ülekanduv mõju muudele euroala liikmesriikidele. Kui ülekanduv mõju peaks realiseeruma, võib see avalduda kaudselt, mõjutades investorite kindlustunnet ning seega pankade ja riikide refinantseerimiskulusid muudes euroala liikmesriikides.

([7]) Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Kreeka 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Kreeka 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta.

([8]) *Allikas*: Kreeka keskpank.

(14) Seepärast peab Kreeka keskpikas perspektiivis jätkama selliste meetmete vastuvõtmist, millega tegeletakse probleemide allikate või võimalike allikatega, ning viima ellu struktuurireformid majanduse jõulise ja jätkusuutliku elavnemise toetamiseks, et leevendada mitme varem avaldunud teguri mõju. Probleemide allikate või võimalike allikate hulgas on tõsine ja pikaajaline majanduslangus kriisi ajal; Kreeka võlakoormuse suurus; finantssektori haavatavused; finantssektori ja Kreeka riigi rahanduse jätkuvalt suhteliselt suur seotus, muu hulgas riigi osaluse kaudu; risk, et nimetatud sektorite suured pinged kanduvad üle muudesse liikmesriikidesse, ning euroala liikmesriikide Kreekaga seotud riiginõuded.

(15) Selleks et tegeleda jääkriskidega ja jälgida nendega seotud kohustuste täitmist, tundub olevat vajalik ja asjakohane pikendada Kreeka üle määruse (EL) nr 472/2013 artikli 2 lõike 1 alusel tehtavat tõhustatud järelevalvet.

(16) Kreekale anti 24. juuni 2020. aasta kirjaga võimalus esitada komisjoni hinnangu kohta oma seisukohad. 29. juunil 2020 saadetud vastuses nõustus Kreeka üldjoontes komisjoni hinnanguga riigi majanduslikele probleemidele ja see on tõhustatud järelevalve pikendamise alus.

(17) Kreekale antakse struktuurireformi tugiprogrammi (nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/825 ([9]) ja sellele järgnenud õigusaktidega) raames ka edaspidi tehnilist abi reformide kavandamiseks ja rakendamiseks, sealhulgas peamiste reformide jätkamiseks ja lõpuleviimiseks vastavalt tõhustatud järelevalve raames jälgitavatele poliitilistele kohustustele.

(18) Komisjon kavatseb tõhustatud järelevalve rakendamisel teha varajase hoiatamise süsteemi kontekstis tihedat koostööd Euroopa stabiilsusmehhanismiga,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Kreeka üle määruse (EL) nr 472/2013 artikli 2 lõike 1 alusel tehtava ja rakendusotsusega (EL) 2018/1192 käivitatud tõhustatud järelevalve perioodi pikendatakse veel kuue kuu võrra alates 21. augustist 2020.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Kreeka Vabariigile.

Brüssel, 29. juuli 2020

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Paolo GENTILONI

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta määrus (EL) 2017/825, millega luuakse struktuurireformi tugiprogramm ajavahemikuks 2017–2020 ning muudetakse määrusi (EL) nr 1303/2013 ja (EL) nr 1305/2013 (ELT L 129, 19.5.2017. lk 1).